

A HAMIS LÁTSZATRÓL.

ADREZDAI NÉMET IPARMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS igazgatósága hivatalos értesítőjének most megjelent első füzeté Hermann Muthesiusnak, a jeles iparművészeti szakírónak igen figyelemre méltó cikkét közli, amelyből reprodukáljuk a következő megszívlelni való s a magyar viszonyokra nagyon találó fejtegetéseket:

„A német iparművészet most azon van, hogy nemzeti kultúrhatalomná emelkedjék. Ezt mindenkinek el kell ismerni, aki fejlődését az utolsó tíz évben figyelemmel kísérte. Sőt már az is bizonyos, hogy a német iparművészettől várható a németek művészi érzésének s általában a művészethez való viszonyának újjászületése. A művészi jellegnek önállósításával szükségképen vele jár majd a nemzeti jellegnek és érzésnek erősödése, amennyiben t. i. külső kultúrájában kifejezésre jut. — Amit a modern felfogás az eddigivel szemben kíván, igen egyszerű: őszinteségnek lehetne mondaní, ha ez a szó a művészetre vonatkoztatva félreértésekre alkalmat nem adna. Elég lesz, ha tisztességes érzületnek (a művészetben) nevezzük. Hogy a külső forma ne akarjon mást mutatni, értékesebbnek látszani, mint amilyen valójában, szemmeláthatóan tüntesse fel a szerkezetet és minden anyag érvényesüljön a maga természetszabta törvényei szerint, szóval: tisztességes munka legyen az iparművészet eszményképe. A formalizmus, a köznapi értelemben vett stílus e mellett természetesen háttérbe szorul. Közömbös dolog tehát, vajjon hajlott vagy egyenes vonalak, növényi vagy képzeleti ornamenteket alkalmazunk.

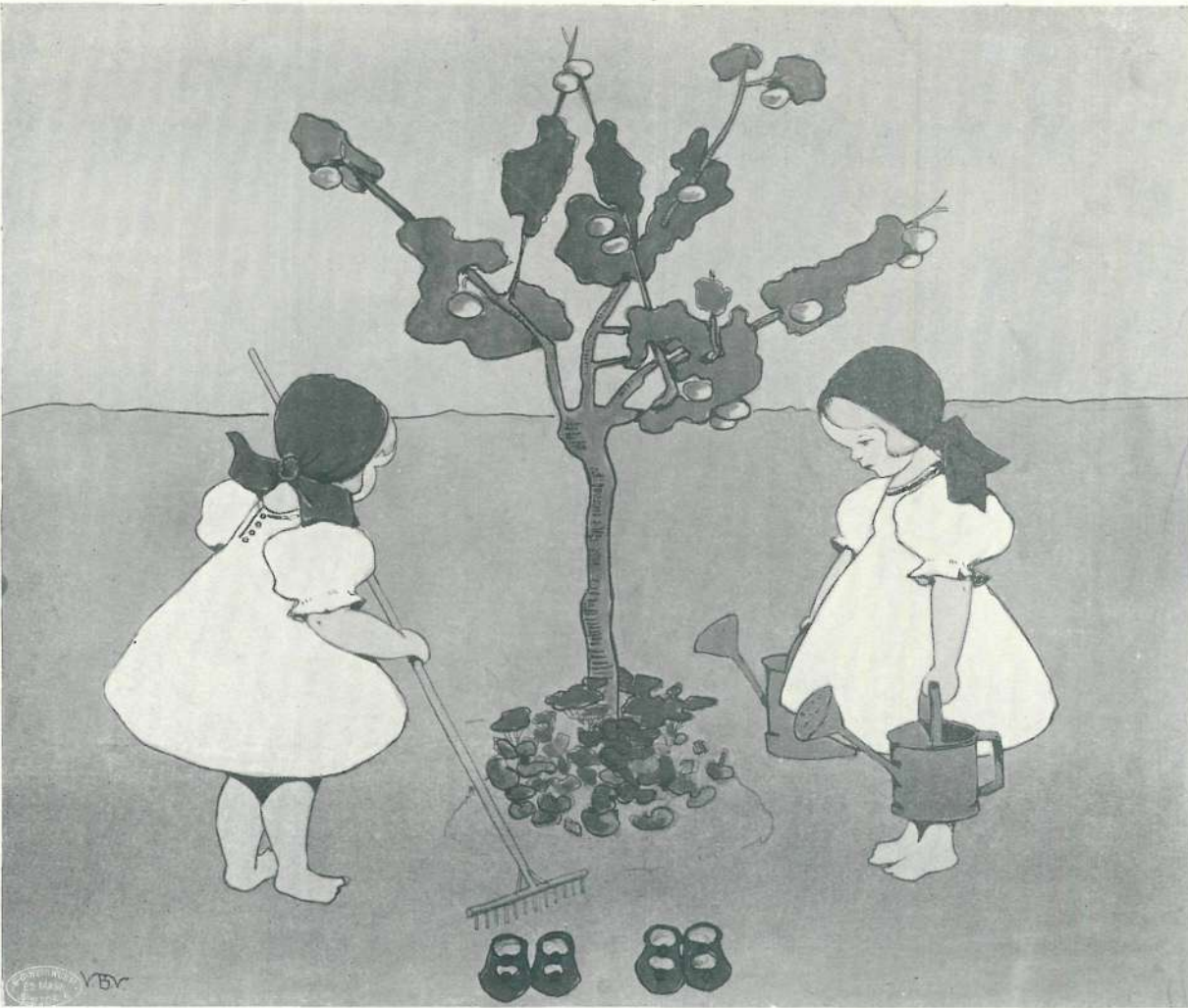
Természetes, hogy soká fog tartani, amíg a közönség ezeket az igazságokat elhiszi, belátja; mert a közönség közel egy évszázadon át kapott hamis nevelése által rendszeresen félre van vezetve és teljesen téves fogalmakat kapott. Szelleme a műtörténelemmel, az esztétikával, az alakattal és egyéb bármilyen néven nevezendő leszűrődésekkel, amelyekkel száraz gondolkodók a művészetet leöntötték, külsőségekre van irányítva, amelyeknek felszaporodásával belső tartalma és az erre irányuló értelem elveszett. Ennek folyamánya jelenkori művészetünk: a házban, a lakásban. Szurrogátumok a pítvartól a padlásajtóig. A csillogó majolika-lemezekkel burkolt gázkandallót a közönség a reflektáló rézlemezes egyszerű gázkályhánál jobban szereti, mert többet mutat, s mert a valóságos kandallóhoz hasonlít. Azt akarja, hogy a linoleum-padlóborító úgy nézzen ki, mint a keményfa-padló, vagy a gránitkövezet; a vasból és cínkből készült dísztárgyakat bronzal festik be, a bádogot márványozzák. Famennyezetes falat festett gipszszel burkolnak; és a közönség el van ragadtatva. Hogy művészeti kultúránkat mennyire járták át a szurrogátumok, semmi sem bizonyítja jobban, mint a német (és magyar — Szerk.) szobafestőnek az úton-útfélen látható márvány-, bőr- és fautánzatok „művészete“ iránt nyilvánuló előszeretete.

Az iparművészeti termelés terén mutatkozó hamis látszatra való törekvésnek, amely a XIX. század folyamán uralkodó lett, történeti magyarázatát egyrészt a népnek bekövetkezett elszegényedése, másrészt az úgynevezett idealizmus adja. A napoleoni hádjáratok okozta elszegényedés* takarékosagra, az idealizmus, főleg pedig a század első felében az antik iránt való lelkesülés formában is a nagyszerűre ösztönzött. Eredménye ennek az lett, hogy a formákat olcsó anyagból készítették, amivel a szurrogátumnak elve szentesítve lőn. Schinkelnek publikációja, amelyben a görög kőformáknak cínkben való készítésére buzdított, e tekintetben határkő. Innen kezdve a formáknak úgy az építőiparban, mint a díszítő művészetben, olcsó anyaggal való pótlása jelszóvá lett.

Eme hamisító-művészet ellen legelőször Angliában támad ellenszenv. És pedig lényegileg irodalmi téren: Carlyle és Ruskin íratai által, amelyek közül főleg Ruskinnek szava támadta leginkább az idők esztétikai ámitását. Ismeretes, hogy később William Morris az

Eme hamisító-művészet ellen legelőször Angliában támad ellenszenv. És pedig lényegileg irodalmi téren: Carlyle és Ruskin íratai által, amelyek közül főleg Ruskinnek szava támadta leginkább az idők esztétikai ámitását. Ismeretes, hogy később William Morris az

* Szerző itt a németországi viszonyokat tartja szem előtt.

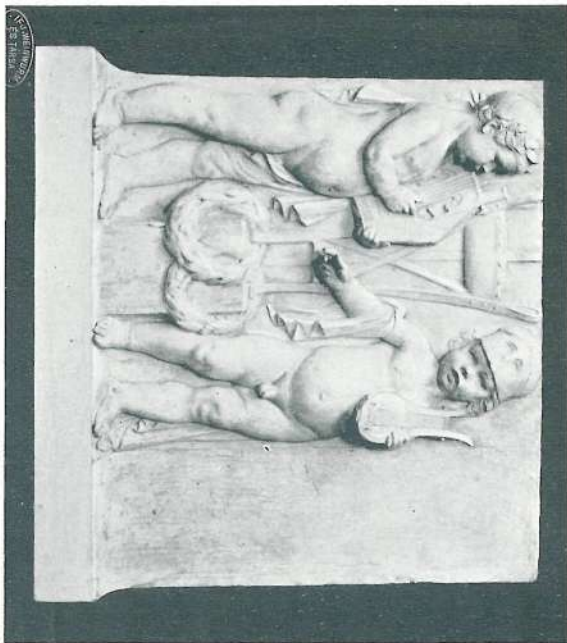
133., 134. BALÁZS VERA.

MESEKÖNYV-ILLUSZTRÁCIÓK.

A Nemzeti Szalon grafikai kiállításából

135

135. AZ ANTIK ZENE.

HEROICA.

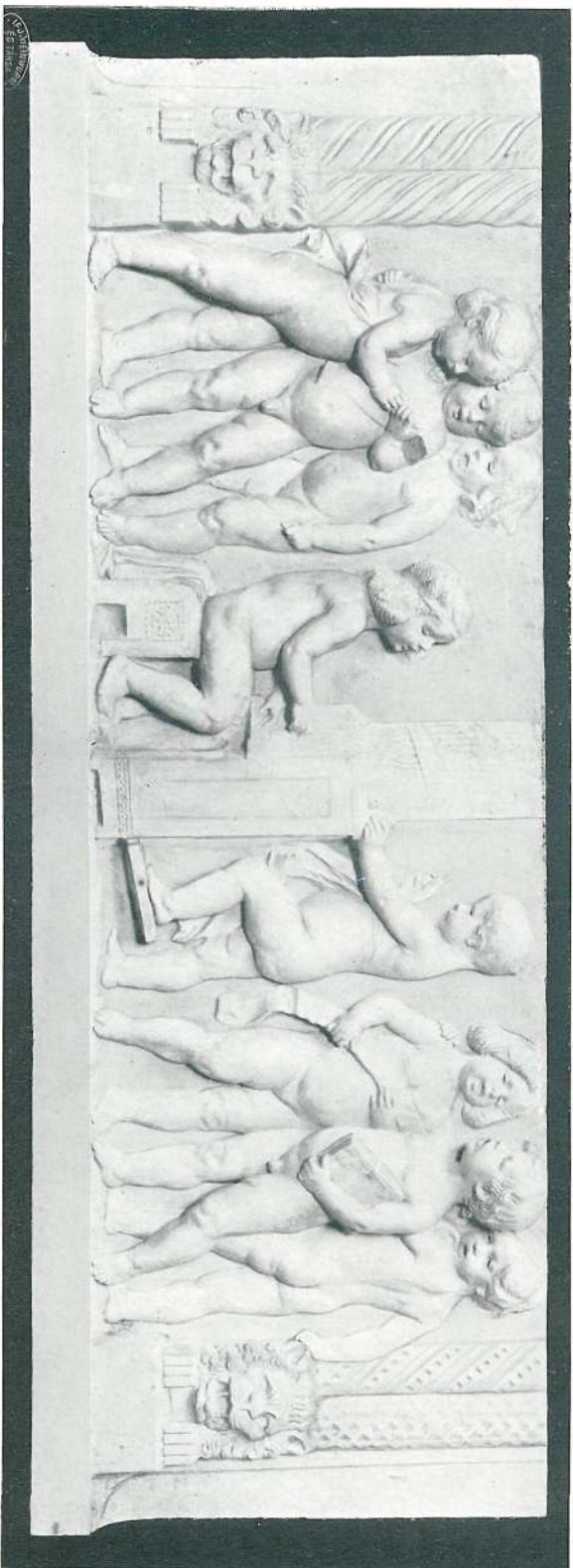
136

136. AZ ANTIK ZENE.

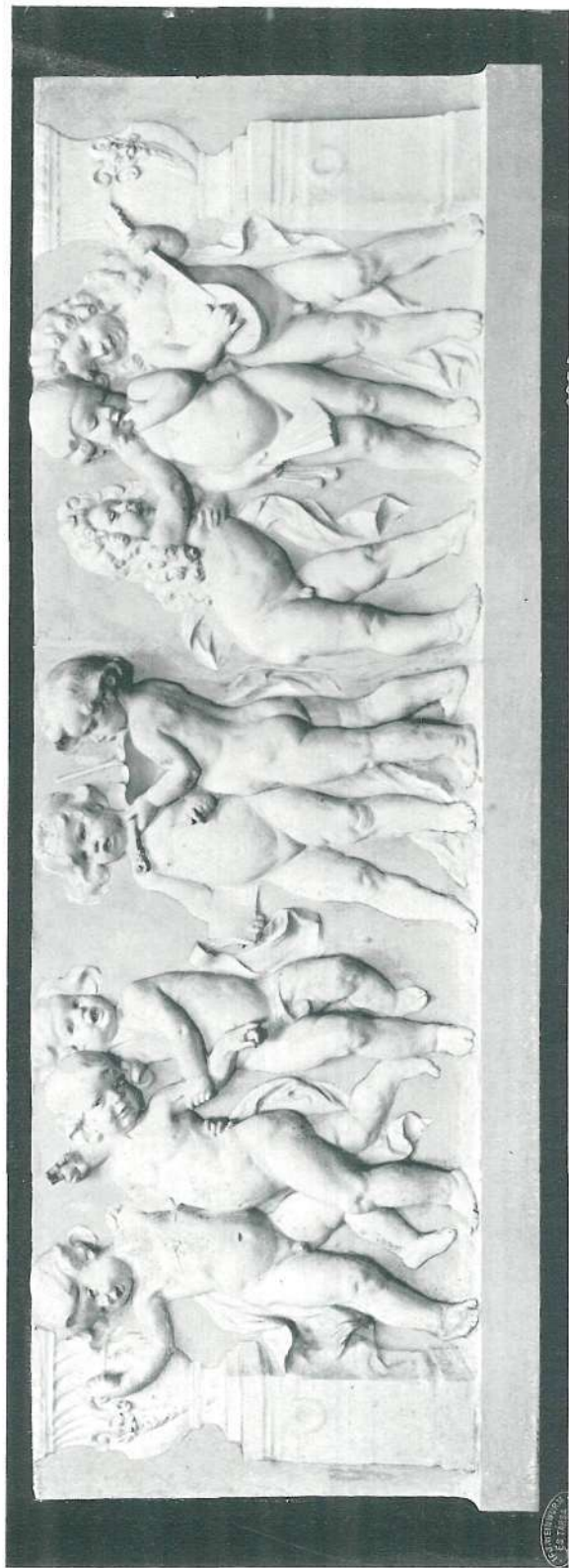
IDYLL.

137

137. A KÖZÉPKORI KERESZTÉNY ZENE.

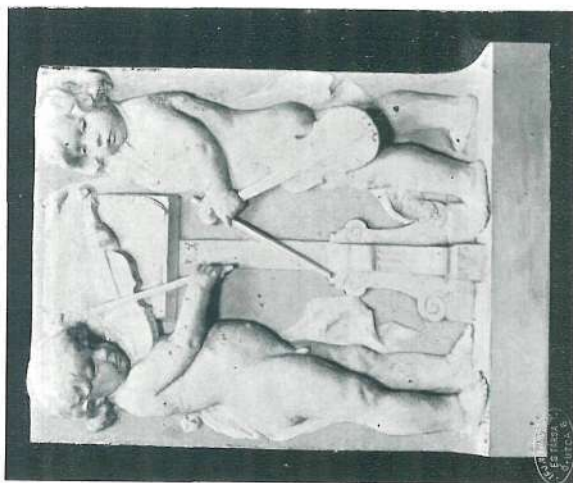

138

138. A ROKOKO ZENÉJÉ.

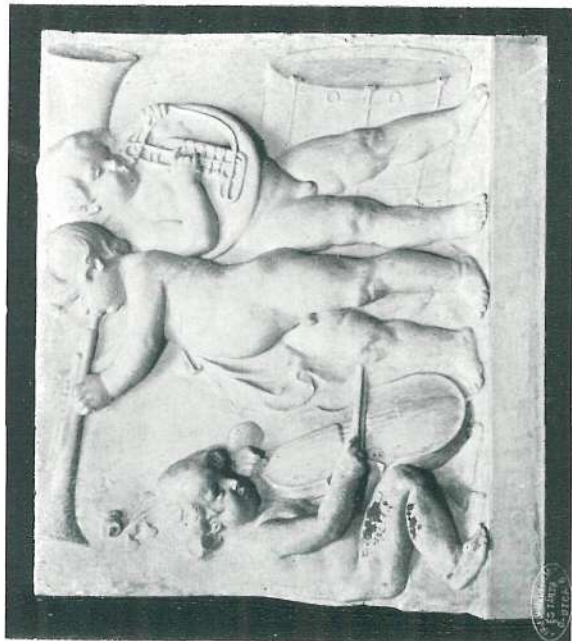
131

139

139. A MODERN ZENE.

KAMARA-ZENE.

140

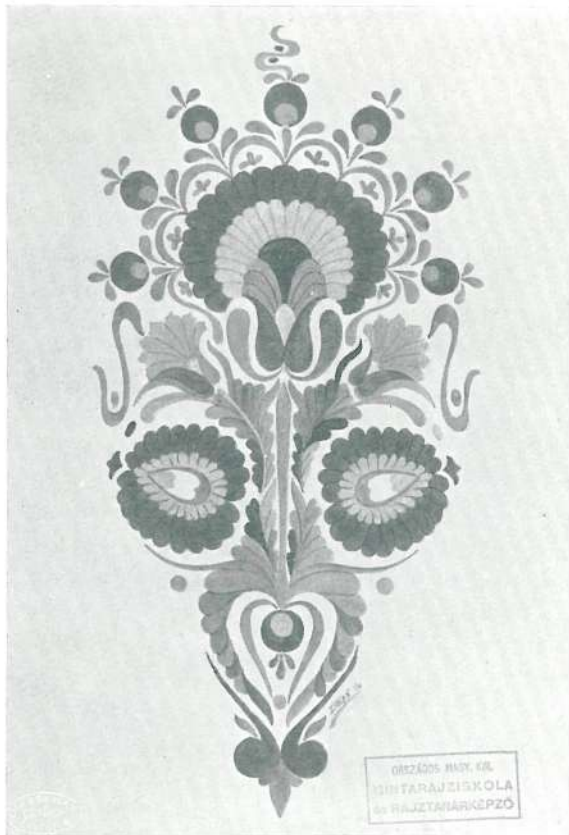
140. A MODERN ZENE.

WAGNER.

24*

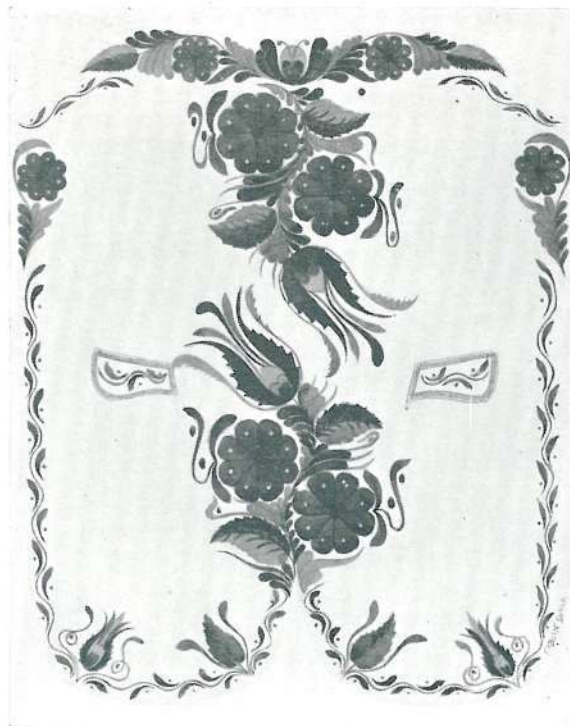

141

141. IPOLY-GALSÁRÓL VALÓ KÖDMÖNRŐL.
A FŐ-FORMÁK BŐRBŐL VALÓK, A KISEBBEK
SELYEMMEL VANNAK HÍMEZVE.

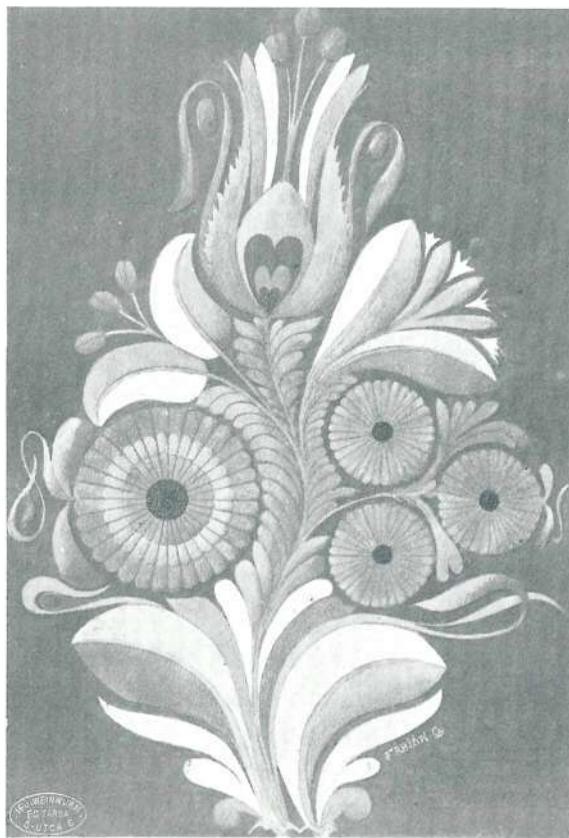
142

142. LÓTAKARÓ.
SZŰRSZABÓ MUNKA.

LOSONC (NÓGRÁD).

143

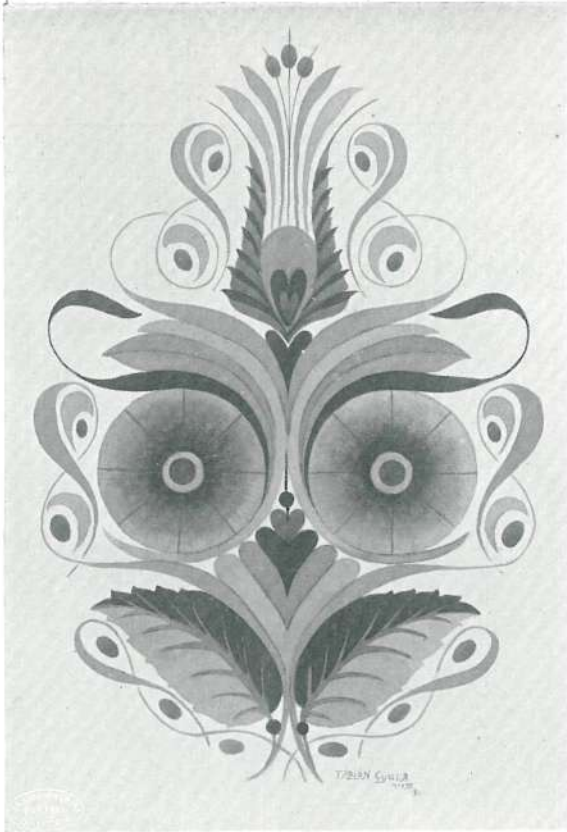
143. LOSONCI FEKETE SZŰR GALLÉRJÁRÓL.

144

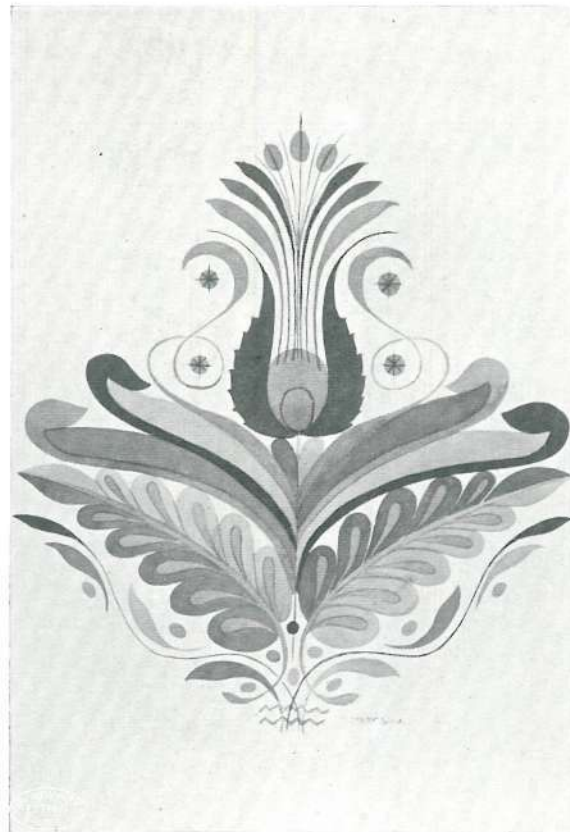
144. GYETVAI (ZÓLYOM-M.) FÉRFIKÖDMÖN HÁTÁRÓL.
A BIKABŐR BARNÁRA VAN CSEREZVE („DOHÁ-
NYOVE“), A DISZÍTÉS BŐRBŐL VAN APPLIKÁLVA.
A SZEGÉLYEZÉS ZSINÓR.

145

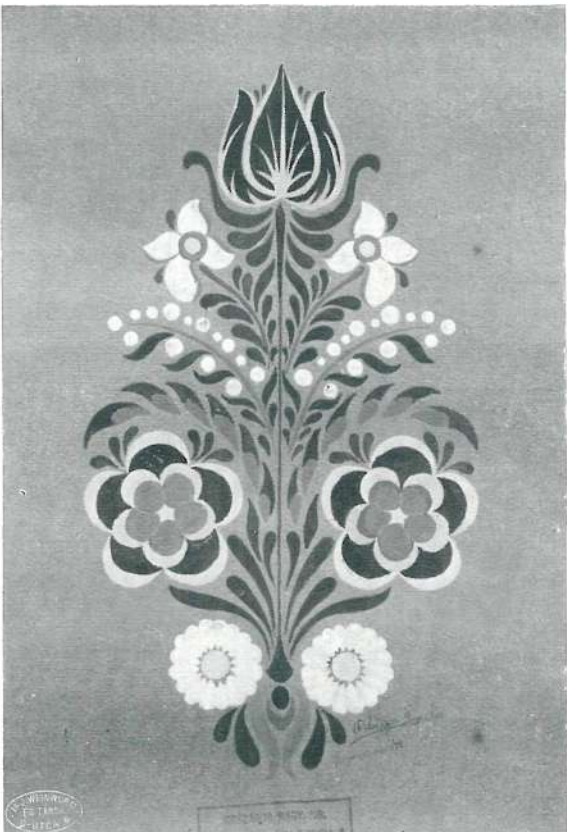
145. GYŐRI JÁNOS SZŰRSZABÓ-MESTER MŰHE-
LYÉBŐL. LOSONC (NÓGRÁD).

146

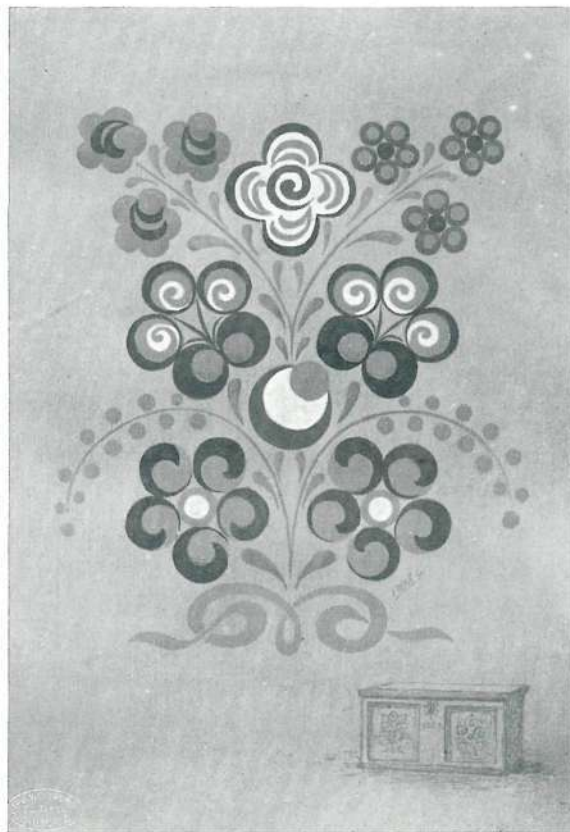
146. ENGLERT BÉLA SZŰRSZABÓ RAJZAIBÓL.

147

147. IPOLY-BOLYKI TULIPÁNTOS LÁDÁRÓL.

148

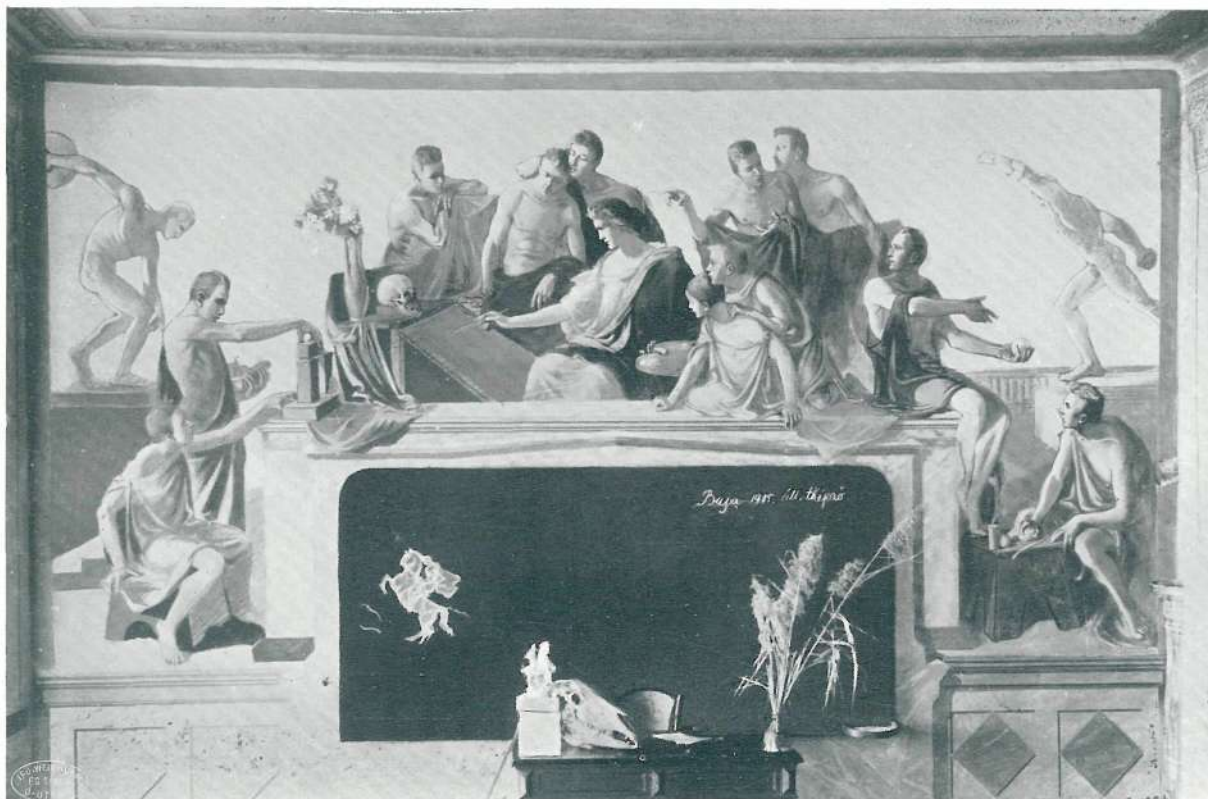

148. BERZENCZEI LÁDA-DISZÍTÉS.

FÁBIÁN GYULA FÖLVÉTELEI.

149

149. A BAJAI ÁLL. TANÍTÓKÉPZŐ INTÉZET RAJZTERMÉNEK FALIKÉPE.

ÉBER SÁNDORTÓL.

150

150., 151. BECK Ö. FÜLÖP.

151

PETŐFI PLAKETT.

AZ „ÉREMKEZVEK EGYESÜLETE“
ELSŐ ÉVI TAGILLETMÉNYE.

152. MOIRET ÖDÖN.

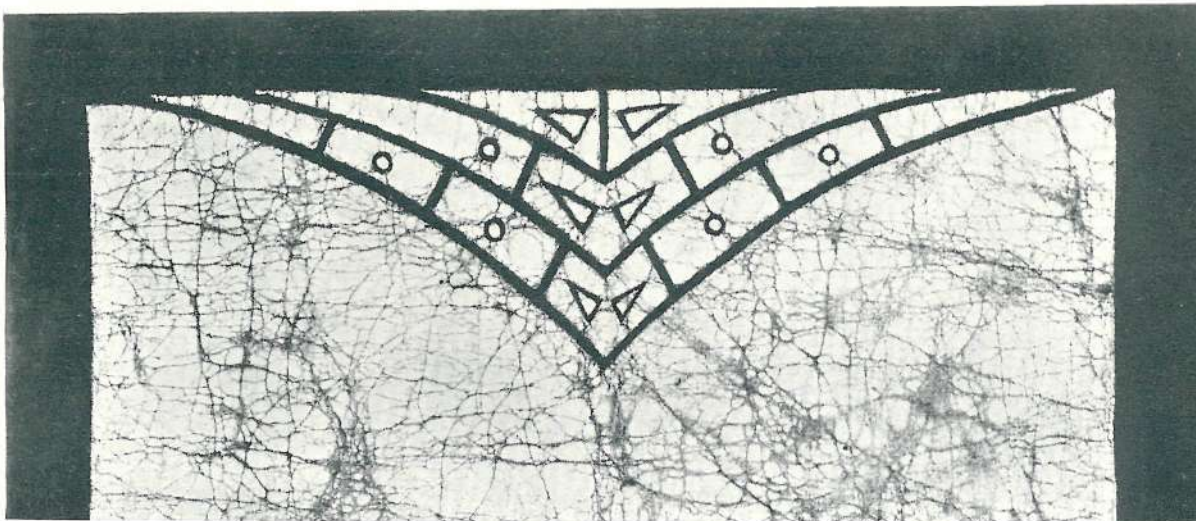
AZ ILLUZÍÓ SZENTÉLYÉNEK ELSŐ VÁZLATA.

„Egy kitünő ifjú barátomnak,
 Ki tehetséges volt és nagyra tört, de zsenge testét lelkének tüze
 Túlkorán elhamvasztotta.
 A hítnek, mely szentebb, semhogy sértetlen maradhatna,
 A vágnak, mely nagyobb, semhogy teljesíthetne.“

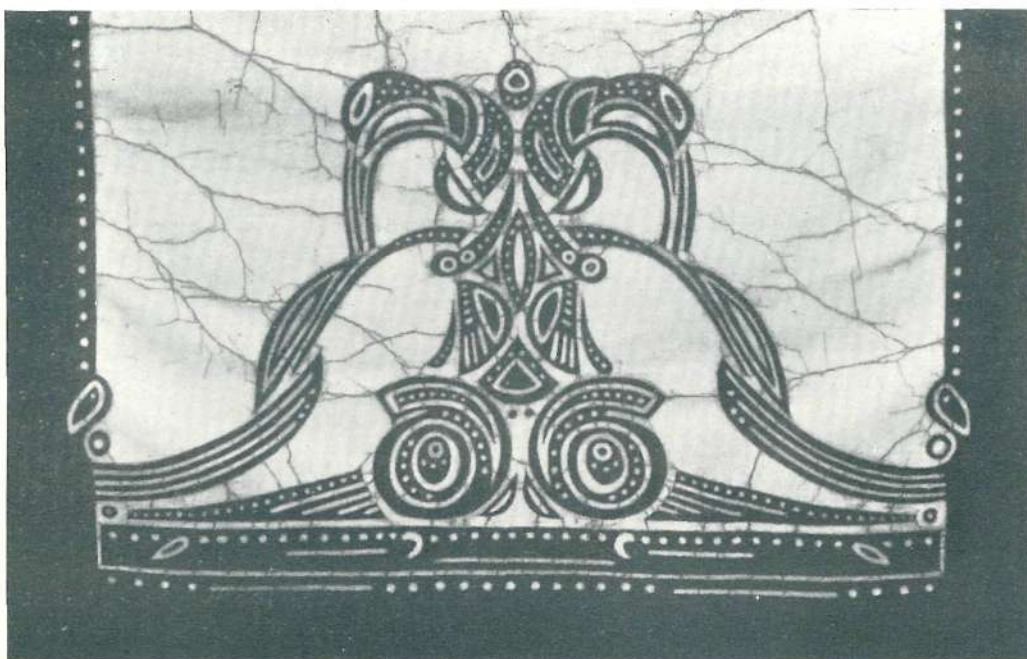
A Képzőművészeti Társulat tavaszi kiállításából.

153

154

153., 154. „BÁTIK“ MUNKÁK.

WEGERIF AGATHÁTÓL.

155

155. BŐRPÁRNA,
BŐRAPPLIKÁCIÓVAL.

TERVEZTE ÉS KÉSZÍTETTE
BLASKOVICH IRÉN.

A Gaulois „Nők művészetének kiállítása“ magyar csoportjából.

ő ideálját a gyakorlatba átültette, amidőn is a belső dekoráció minden részletét önnönkezeléssel kezdte megteremteni. Az ez időbeli angolok még azt hitték, hogy a kívánt üdvöt, sikert a gótikához való visszatérés hozhatja meg. Az angol fejlődés menetén azonban nyilvánvaló lett, hogy ez a föltevés hamis volt. A gótikus kapcsolatok idővel mindinkább lazultak és ama kis körből is, amely az utánzó-művészettől való elpártolást tűzte feladatául, mindinkább távolodtak. Lassan, anélkül hogy bárki is külön akarta, kereste volna, az új formának egy új magja keletkezett, amely bármily történeti stílus formáihoz semmiféle vonatkozásban nem állott.

Mikor a kilencvenes évek közepén eme angol formák a kontinensen ismertekké lettek, első sorban kétségkívül újdonságuk által hatottak. Forradalmi hatásuk abban volt, hogy szintén új formák keresését indították meg. Ezen új formák jegyében állanak a modern német iparművészet nyilvánulásai, az új időszak kezdetén. De nemsokára a valósággal modern művészet igazabb alapelveinek keresése indult meg, amely művészet nemcsak a volt stílusok külső utánzását mellőzi, hanem amely legbensőbb törekvéseiben is a valóság és igazság célját minden tekintetben megvalósítja. Ma az új német iparművészetnek ez az álláspontja.

Azt lehet mondani, hogy mint új alkotás készen áll. Csakis a német nép szélesebb mérvű elismerése hiányzik még. Úgy amint minden újítást ki kell küzdeni, mert az emberiség a régi állapothoz hozzászokott, úgy nem hiányzottak az új iparművészet mozdulásának kemény ellenzői sem. Akit ez netán meglepett volna, annak csak egy pillantást kellene vetni a művészet — és különösen az ízlés változásainak történetébe — és tisztában lesz azzal, hogy ennek szükségképpen így kellett bekövetkezni. Új gondolatok ereje egészen jól ama ellentálláson mérhető, amelyet a kortársaknál kelt. De meg kell jegyezni, hogy az új eszmék köré csoportosuló kis közönségnek hamar bekövetkezett a növekedése. Többet egyelőre kívánni nem lehetett. Utópisztikus gondolatra vallana az a föltevés, hogy a nagyközönséget

az új dolog azonnal megnyerte; ellenkezőleg, bármilyen különösnek lássék is, a rögtön népszerűsítés az új gondolatra nézve nem jót jelentett volna. Ami különben a müncheni Jugendstilus divathóbortjai körül, amelyeket a közönség az új művészetnek tartott, találóan mutatkozott.

Széleskörű népszerűsítés helyett, — amely oly komoly gondolatoktól, mint amilyenek az új művészi iparban foglaltatnak, nem is várható — most inkább azon értelmesek számának nagyobbítása kívánatos, akik szükségletből törekednek a nemesebb és igazabb után. E kör persze csak lassan tágulhat. Hogy azonban napról napra, sőt öröndetes módon nő, azt ama új vállalatok sora és fejlődése mutatja, amely az utóbbi években az új művészet körében támadt.

A művészi ipar terén a németül beszélő népek újabban önállót létesítettek. És itt a legjobb erők vannak lázas munkában. Új virágzás idejének hajnala jelentkezik. A mozgalom egyelőre ugyan még tisztán intellektuális, amelyben a nagyipar még nem igen vesz részt. Tömeg-díszítőüzleteink még vontatva ingadoznak, hogy az újszellemhez csatlakozzanak-e, vagy továbbra is a XVI. Lajos korabeli formák kiaknázásánál maradjanak-e. A csatlakozást csak kevesen kísérlék meg, sőt ezek közül is a legtöbben a stílusutánzás kényelmesebb útjára térnek vissza. De az új szellem mindennek dacára újra és újra előre tör. — A nevelés nagy munkája, amely a német népben majdnem öntudatlanul működésbe jött, mindidáig nagyobb mértékben fordult a művelt fogyasztó osztályhoz, mint a gyárosokhoz. És ez jól is van így, mivel a gyárosok a fogyasztót követni fogják. Maga a nevelés nagy munkája azonban, mint már előzőleg említve volt, egyszerű: lényegben majdnem kizárólag a művészi becsületesség és derékség érzetének keltésére irányul. Az egész művészipari probléma magva az a becsületesség, persze a szónak legtágabb értelmében: becsületesség nemcsak a kivételben és anyagban, hanem a szándékban és a művészi érzületben. Százéves, imádott utánzóművésztünk alacsonyságából semmi sem menthet meg, csakis a becsületesség rendíthetetlen alapelve."